

Stukken voor de Redactie te zenden vóór den 15en der maand aan:

G. D. DUURSMA,
Achter de Hoven 114 bis,
LEEUWARDEN.

Redactie:
G. D. DUURSMA.
J. M. VAN DEN HOUTEN.

Girorekening
No. 133660 • JUTP HAAS

Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat

Adres:
Mej. J. J.E. v. D. THOORN,
Amalia van Solmsstraat 80,
DEN HAAG.

Bestuur: CHR. DE RINGH, *Voorzitter*, Hilversum, Nieuweg 73; Mej. J. J. E. v. D. THOORN, *Secretaresse*, den Haag; J. CASTELEN, *Penningmeester* (tijdelijk), Jutphaas, Prinses Julianaweg 341; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis; J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.

LASTIGE PLANTEN.

ECHINOCEREUS FITCHII EN CORYPHANTA ERECTA.

Vele amateur-kweekers en naar ik denk ook vaklieden, zullen bemerkt hebben, dat zij met het kweeken van sommige cactussoorten goede, met andere middelmatige en met weer andere slechte resultaten bereikten, welke laatste soorten dan lastige planten genoemd worden. Het verschijnsel hangt samen met meer of minder geschikte inrichting, plaatselijke omstandigheden, ter beschikking staande grondsoort, persoonlijke toewijding, intuïtie, enz. Onder lastige planten moeten hier gerekend worden dezulken, waarvan men slechts zelden goed gekweekte, bloeiende exemplaren ziet. Zeer velen zullen het met mij eens zijn, dat de Echinocerei der Pectinatusklasse hiertoe behooren. Bij geïmporteerde planten van deze groep ziet men meestal, dat een enkele wel eens wortel wil maken, soms ook nog een bloem tot ontwikkeling brengt en voor de rest den eigenaar een bron van ergernis wordt. Uit zaad gekweekte Pectinati ziet men zelden, geregeld bloeiende planten nog veel minder.

Een en ander was voor mij een reden om, toen voor vier jaar zaad verkrijgbaar was van *Echinocereus Fitchii*, als zeer goed bloeiend geroemd, daarmee eens een proef te nemen. Amateursgewijs werden tien zaden besteld, met het verbluffende gevolg, dat daarvan negen kiemden, Dit kan beschouwd worden als een merkwaardigheid. Als men zaad koopt, is het resultaat meestal pover, doch heeft men het geluk van een goeden kennis wat te krijgen,

dan is men verbaasd, dat uit zoo'n klein beetje zaad zooveel plantjes te voorschijn kunnen komen. Doch, om niet af te dwalen, de Fitchiizaailingen werden met veel licht en warmte en matige vochtigheid opgekweekt en bereikten het eerste seizoen de grootte van een flinke erwte.

Nu is het mijn gewoonte eenjarige zaailingen niet koud te laten overwinteren, doch bij 55 tot 60 gr Fahr. en dit heeft wellicht tot een goed resultaat gevoerd. Het volgende jaar kwamen de plantjes, voorzien van een stevig grondmengsel, reeds vroeg in den warmen bak, ongeschermd, en waren in het najaar tot 3 à 5 c.M. ge-

Echinocereus Fitchii, tweejarige zaailingen.

Foto J. B. Lindeyer.

groeid bij een dikte van 2 à 3 c.M. Ik had dien winter nog een hoekje over in mijn zaailingenbakje en stopte mijn mooie plantjes daarbij. Tot mijn schrik kwamen in 't voorjaar op die plantjes roode puistjes te voorschijn en daar ik nog nimmer een plant van deze soort in bloei had zien komen, ontwikkelden die puistjes zich tot mijn verbazing tot bloemknoppen. Fluks werden mijn zaailingen weer in den warmen bak gezet en in Juni prijkten die kleine dingen

drie dagen lang met schitterende bloemen, zoo groot als het plantje zelf.

Wat is nu de oorzaak van dit verbluffende resultaat? Naar mijn meening de warme overwintering, de ongeschermdde zonneshijn des zomers en de zware grond. Om zekerheid te krijgen, zijn den daaropvolgenden winter een gedeelte der planten warm en de rest koel geplaatst, met het gevolg, dat de eersten wel en de laatsten niet bloeiden. Verrijkt met deze ervaring, heb ik er mij toe gezet die kweekwijze ook op andere variëteiten van dezelfde groep toe te passen, doch het is zeer moeilijk om aan gezond eenjarig materiaal te komen.

Nu wij het toch over „lastige planten” hebben, is 't een kleine moeite er nog eenige andere bij te halen. Daar zijn bij voorbeeld de *Mamillaria's* van de groep, waartoe *erecta* behoort. Hoe zelden ziet men daarvan mooie exemplaren. Nu is het een zwak van mij te zaaien, wat bij anderen niet te vinden is. Het zou nimmer in mij opkomen *Etus Grusonii* en dergelijke soorten, waarvan een ieder paradestukken bezit, te zaaien. Dus werden in het zelfde jaar, dat het zaad van *Echinocereus Fitchii* werd aangeschaft, ook zaden van *Coryphanta erecta* betrokken en de plantjes tot na het tweede jaar gelijk behandeld. Het derde jaar waren zij te groot geworden voor het zaailingenbakje en werd een warme overwintering ook niet noodig geoordeeld. Doch, tot mijn schrik werden zij in dien winter zoo slap als een natte doek en waren zij voortdurend vochtig, terwijl de omringende planten kurkdroog kleven. Na informatie bij eenige geroutineerde liefhebbers gewerd mij de goede troost, dat zaailingen dezer soort nimmer ouder worden dan drie jaar. Prettig! Allerminst van zins zijnde mij aan dien regel te onderwerpen, kregen de stumpers een plaats juist boven de verwarming in zoo droog mogelijke lucht en dit, gesteund door hun degelijke constitutie, heeft hen gered. In het voorjaar, ook weer zoo vroeg mogelijk, eind Februari, in den warmen bak en nu is de grootste 20 c.M. hoog, 6 c.M. dik, voorzien van een uitlooper van 14 c.M. en hagel wit. Het geheele geheim is dus 's zomers veel zon, 's winters geen koude standplaats en droge lucht. Als de lucht in de rustperiode vochtig is, dan scheiden de honingkliertjes vocht af, de plant wordt slap en de witte doortjes worden bruin. Een ideale plant dus om in de huiskamer te overwinteren, waar een paar mooie exemplaren heusch geen slecht figuur maken. Moet men ze evenwel in de kas laten blijven en is er geen hygrometer bij de

hand, leg dan nabij de planten een doosje lucifers. Zoolang men deze gewoon kan aanstrijken is er geen gevaar. Gaan zij evenwel sputteren dan stoken en flink luchten, zelfs al is de temperatuur van dien aard, dat niet gestookt behoeft te worden.

Gezien dus het voorbeeld van de twee genoemde soorten, moeten wij tot de conclusie komen, dat het lastig zijn van planten veelal tot een gebrek in de kweekwijze is terug te brengen. Vaak echter is het zeer moeilijk de fout op te sporen. Vele geheimen heb ik nog niet kunnen ontdekken. Wie kan mij bij voorbeeld vertellen, waarom *Mam. bombycina* in 't derde jaar blijft steken en *Cor. elephantidens* dezelfde grap vertoont, hoewel zij de twee eerste jaren schitterend groeiden en de bombycina's zelfs al bloeiden? Deze voorbeelden zijn nog met vele andere aan te vullen. Indien iemand ervaring op dit gebied heeft opgedaan, houd ik mij ten zeerste voor inlichting in ons orgaan aanbevolen.

J. B. LINDEYER.

HAW. REINWARDTII (S-D) HAW.

Eén van de vele *Haworthia*'s die om hun typischen vorm of tekening een sieraad zijn van onze verzameling: van de variëteiten van bovengenoemde kennen we zelfs echte pronkstukken, zooals de hier afgebeelde prachtige en zoo frisch beparelde *variëteit pulchra* v. P.: *Naw. Reinwardtii* is een plant die nogal gemakkelijk stekt, waardoor ze tamelijk verbreid is en vrij algemeen bekend. Indien wij echter weinig of geen stek verwijderen, vormt ze fraaie groepjes. Er waren reeds eenige vormen van deze soort in omloop, waarvan een enkele vermoedelijk als hybride is aan te merken, terwijl den laatsten tijd nieuwe werden geïmporteerd. De verwantschap van alle deze met *Reinwardtii* was duidelijk, nochtans door bijzondere kenmerken afwijkend van de vroeger beschrevene, waardoor wij bij de naamgeving in het onzekere bleven. Dr. K. v. P o e l l i n g heeft hierin voorzien door zijn kortelings gepubliceerde: „Key to the genus *Haworthia* Duval”, waarin 4 nieuwe variëteiten worden gegeven. De sleutel tot deze, plus den typus, vindt men aan het slot van dit artikel.

De gedetailleerde beschrijvingen van *Reinwardtii* door S a l m - D y c k (Monogr.) en Berger (Pflanzenr.) loopten in enkele details een weinig uiteen. We geven hier 't gemiddelde: bebladerde

stammetjes 10-15 c.m. hoog en 4-5 c.m. diameter. Blaadjes zeer vele, m.o.m. ei-lancetv., in spiraal dakpanvormig om den stam gesteld en deze opgericht daarna weer teruggebogen aanliggend: 3-4 (S.D. : tot 5) c.m. lang en 13-15 (S.D. : 12) m.m. breed. Bovenzijde lichtelijk convex, glad, (S.D. : glanzend) met enkele tuberkels. (S.D. vermeldt dit niet.) Onderzijde sterk convex, voorzien van 9-12 overlansche strepen, bezet met zeer vele (S.D. zeer kleine) witte tuberkels, welker rangschikking tevens overdwars 'n regelmatige is. B a k e r geeft nog 2 var. nl.:

minor: kleiner, blaadjes 2 - 2,5 c.m. lang, tub. als in type;

major: blaadjes dichter opeen, met meer verheven en veel grooter tub. als in type (1 m.m. diameter.

Haworthia Reinwardtii type (verkleind).

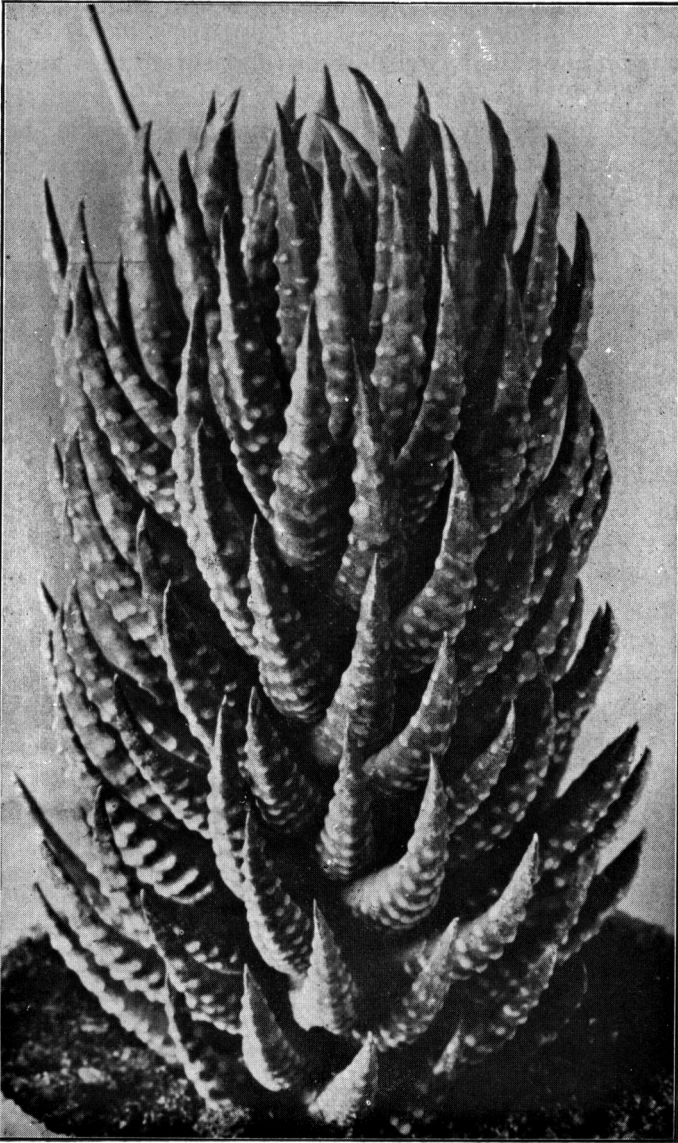
Cliché Weekblad Kon. Ned. Mij.

Wat deze door Baker vermelde var. betreft: dr. v. P. acht schijnbaar de onderlinge verschillen van deze met den typus alsnog te gering, zoodat hij nog niet kon besluiten, of deze al dan niet behouden dienen te blijven. O.i. is echter 't behoud van de ons bekende constant kleiner blijvende v. minor zeker gerechtvaardigd, terwijl 't alsnog voor ons niet uitgesloten is, dat v. major met een

van v. P.'s nieuwe variëteiten synoniem zou blijken te zijn. Met zekerheid valt daaromtrent echter nog niets te zeggen, daar de gedetailleerde officieele beschrijvingen nog niet (in Fedde's Rep.) waren verschenen. Mogelijk komen we dus hier te zijner tijd nog even op terug.

Opvallend toch, dat onder de ca 55 door S a l m - D y c k beschreven Haw.'s en Apicra's deze de éénige is, die als hooge uitzondering (in tegenstelling met wat heden wel vaak gebeurt) een persoonsnaam draagt, nl. dien van dr. C a s p. G e o r g e C a r l R e i n w a r d t; een in zijn tijd bekend botanicus, stichter van 's lands plantentuin te Buitenzorg. Hoe kwam ze eigenlijk aan den naam van dezen lateren Leidschen professor? 't Was door toedoen van een van diens beste vrienden. . . . dr. M a r t. v. M a r u m. Onbekend? Eén van Holland's grootste plantenliefhebbers van wiens zeldzame collectie succulenten zelfs S.-D. en ook Haworth in de meest bewonderende woorden hebben getuigd! Een collectie succulenten welke die van vorst S.-D. evenaarde. v. M a r u m, die een der trouwste medewerkers van S.-D. is geweest en op de meest onbaatzuchtige wijze met dezen ijverig medewerkte tot vermeerdering en verbreiding der succulentenwetenschap: daartoe zelf soms de zeldzaamste exemplaren ter completeering van S.-D.'s collectie afstond. Zeer ten onrechte is zijn naam door de latere geschiedschrijvers zelfs onvermeld gebleven, hoewel S.-D. daar in verschillende van zijn werken toch vaak op bijzondere wijze de aandacht op heeft willen vestigen. (Zie ook Succ. '36 blz. 176.) Maar we zullen U hierover binnenkort méér vertellen en komen nu op ons eigenlijk onderwerp terug. Prof. Reinwardt maakte van 1815- 1822 in opdracht van de regeering een reis naar Ned.-Indië. Deze reis ging via De Kaap. Wat was nu natuurlijker, dan dat hij zijn vriend beloofde naar planten voor diens collectie te zullen omzien! R e i n w a r d t hield zijn gegeven beloften en zoo arriveerde dan in den zomer van 1817 (dit was niet de éérste keer) te Haarlem een kleine zending succulenten voor v. M a r u m. In een schrijven van v. M. aan Reinwardt (d.d. 16 Juli 1817) lezen we dat in de volgende bewoordingen: „ . . . tijdens mijne afwezigheid is hier een kistje met succulenten van de Kaap aangekomen. Onder de 10 á 12 soorten Aloë's bevindt zich 'n kleine mij onbekende soort. Bij de 4 á 5 Cotyledons, die behouden zijn, zullen er 3 mij onbekend zijn. Ook 2 soorten Euphorbium. . . . Ik zal hetgeen er dubbel is met den Prins S.-D. deelen. . . . ” Hieraan gevolg ge-

vend zond v. M. van die kleine onbekende soort één plantje aan S.-D. onder den voorlóópig aan te nemen benaming van fasciata-

Haworthia Reinwardtii var. *pulchra* (Nat. grootte).

Cliché Weekblad Kon. Ned. Mij.

minor. Later bij 't opgroeien van deze kleine plantjes bleek men met een geheel afzonderlijke soort te doen te hebben, in de briefwisseling tusschen S.-D. en v. M. vinden we ze echter onder den voorloopig aangenomen naam vermeld. Behalve aan S.-D. zond v. M a r u m eveneens onder dezen „voorloopigen” naam 'n plantje aan Haworth. En dit is wel de reden dat Haworth in zijn Suppl. pl. succ. (1819) de vergissing beging door Haw. Reinwardtii, want zóó zou dit plantje later door S.-D. genoemd worden, te beschrijven als: fasciata-v. minor. In „Revisiones” (1821) herstelde Haworth trouwens weer deze vergissing. In een schrijven d.d. 12 Februari 1819 meldt v. M a r u m aan S.-D. dan ook 't volgende: „Ik zie dat ik mij vergist heb ten opzichte van de overeenkomst tusschen fasciata (Willd.) en 't plantje, dat ik in 1817 van de Kaap ontvangen heb. . . . Daar het moeilijk, misschien zelfs onmogelijk zal zijn, voor deze zulk 'n specifieke, karakteristieke naam te vinden, zou 't voor mij 'n groote voldoening zijn, uit vriendschap voor mr. R e i n w a r d t, indien Uwe Hoogheid zijn naam aan de nieuwe plant zou geven... Ik twijfel er niet aan, of deze benaming zal hem genoeg doen. . . .” In zijn Observ. bot. 1821, waar S.-D. voor 't eerst officieus den naam Aloë Reinwardtii gebruikt, werd aan voorgaand verzoek voldoen. Het is dan ook daarom, dat wij in ons opschrift bij den auteursnaam ook dien van S.-D. vermelden, hetgeen vaak wordt nagelaten. Dit was dan in 't kort de geschiedenis van de naamgeving van deze plant.

Volgt dan nog de determinatietabel zooals deze door V. P o e l l e n i t z is opgesteld:

- I. Bovenz. der blad. opvallend getuberkeld.
 - Deze in 3 rijen, waaronder enkele verstrooid; of onregelm. gesteld.
 - a) onderz. der blad. met groote, afzonderlijk staande tub. ongev. 1 m.m. in diam. var. **Archibaldiae** v. P.
 - b) onderz. der blad. met veel kleiner, vaak ineenvloeiende tub. var. **conspicua** v. P.

- II. Bovenz. der blad. geheel glad: of met 1-3 'n weinig verheven lijnen, welke enkele onaanzienlijke tub. hebben.
 - a) tub. op de onderz. der blad. vaak ineenvl. var. **fallax** v. P,

b) tub. op de onderz. der blad. bijna
steeds afzonderlijk:

b1) tub. opvallend groot, ongeveer

1 m.m. in diam. var. *pulchra* v. P.

b2) tub. veel kleiner var. *typica* v. P.

De var. *fallax* v. P. is synoniem met den als soort beschreven
Haw. *fallax* v. P. (Fedde's Rep. '32).

Jan. '37.

A. J. A. UITEWAAL.

De orgineeel, hier slechts gedeeltelijk aangehaalde, correspon-
dentie berust bij de Holl. Mij. der Wetensch. te Haarlem.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS.

Februari.

Nog steeds staan onze planten in de winterrust. Tegen het einde van de maand toonen enkele soorten reeds eenige neiging tot groei, zaailingen van het vorige jaar kunnen een enkele maal op zonnige dagen wat lauw water hebben, met zaailingen van *Pleiospilos*, *Titanopsis* en andere gevoelige soorten wachten we met water geven tot de volgende maand. Vooral in deze maand goed letten op rottingsverschijnselen; in de overgangperiode van rust naar groei zijn vele Mesemsoorten zeer gevoelig, voornamelijk als men de planten in huis heeft moeten laten overwinteren.

De meeste Lithopssoorten staan nu, wat de oude bladparen betreft, sterk ingeschrompeld, doch tevens zijn de nieuwe bladparen, die bij verschillende soorten in het vorige najaar reeds gevormd waren, goed te zien. Toch mogen ook deze planten nog geen water hebben. We kunnen, indien dit in verband met andere werkzaamheden noodig mocht zijn, Lithops, *Dintheranthus* en *Lapidaria* in deze maand verpotten, met *Conophytum*, *Argyroderma* en *Titanopsis* wachten we tot de volgende maand.

Jaarlijks verpotten is mijns inziens altijd goed, de hoeveelheid voedsel, die in een bloempotje voorhanden is, kan nooit voor meerdere jaren toereikend zijn. Ook voor het nazien der wortels is verpotten wenschelijk. Een plant met wortelluis is in staat in den komende zomer alle andere planten te besmetten.

De zaaddoozen in onze Mesems mogen voorloopig nog niet worden weggenomen. Dit doen we pas omstreeks Mei, bij sommige

geslachten zooals *Pleiospilos* en *Conophytum* zelfs nog later. Bij *Lithops* en *Conophytum* zitten, als zij volkomen rijp zijn, de zaaddoozen naast het nieuwe bladpaar. Ook de bloemstengels, waaraan de zaaddoozen vastzitten, moeten geheel verdroogd zijn, voordat we het zaad oogsten kunnen. Een uitzondering op het late rijp worden der zaden maakt *Frithia pulchra*; hiervan zijn de zaden volkomen rijp in het begin van deze maand, soms zelfs al in Januari.

Het zaaien is uitvoerig behandeld in *Succulenta* Febr. 1936.

Het vorige jaar werd door den Heer J a c o b s e n, den schrijver van het boek „Die Sukkulanten” tijdens een lezing voor den Kring 's-Gravenhage medegedeeld, dat *Conophyta* door hem dusdanig gekweekt worden, dat alleen het eindvlak van den kegel boven den grond komt. Verder is de aarde, waarin de Mesems staan, afgedekt met steentjes, bij een roode *Lithops* met roode steentjes. bij een witte *Lithops* met witte steentjes, hetgeen dient om de groeiwijze der planten in hun vaderland zoo getrouw mogelijk na te bootsen. Er mogen aan deze kweekwijze voordeelen verbonden zijn, overigens is het zeer zeker moeilijk om bij een groot aantal planten elke plant individueel te behandelen. In den Botanischen Tuin te Kiel zijn o.a. ruim 600 soorten Mesems vertegenwoordigd. Bij ons, liefhebbers, staat de zaak eenigszins anders. Wij hebben als regel geen groot aantal planten. Het afdekken met steentjes heeft het nadeel, dat men min of meer zijn oogen moet inspannen om de planten tusschen de steentjes te zien. En wanneer we bijv. een *Conophytum* zóó laten groeien, dat alleen het eindvlak van den kegel boven den grond uitkomt, wat hebben we dan eigenlijk aan onze planten? Bij verscheidene *Conophyta*, zooals *Con. truncatellum*, *Con. obcordellum*, *Con. Pillansii* en vele anderen vertoonen de kegels onder den invloed van het licht verschillende tinten van rood, wat deze planten juist zoo'n mooi aanzien geeft. Uit een wetenschappelijk oogpunt beschouwd moge de gevolgde kweekwijze te Kiel misschien de juiste zijn, wij als liefhebbers zien de planten gaarne op hun mooist, d.w.z. als ze boven den grond staan en niet weggeborgen zijn tusschen steentjes.

Lithops aurantiaca L. Bol. In het Maartnummer van *Kakteenkunde*, jaargang 1934 wordt door H. H e r r e, Stellenbosch een beschrijving gegeven van *Lithops aurantiaca*, welke ik hier verkort laat volgen:

Diameter plantenlichaam 3-5 cm. en meer, cirkelvormig, op de

bovenzijde gerimpeld en van ondiepe groeven voorzien. Door haar vorm en kleur gelijkende op *Lithops turbiniformis* N. E. Br., waarmee ze ook in grootte overeenkomt. Kleur van de bloem oranje-achtig, ongeveer 2 c.m. in diameter. De oude bladparen blijven aan de plant zitten. Na eenige jaren aantal hoofdjes vier of meer.

Waarschijnlijk is deze mooie soort in Zuid-Afrika zeldzaam. Gemakkelijk in cultuur. Tot zoover H. H e r r e.

Van deze *Lithops* wordt de vindplaats niet aangegeven. Het vorige jaar ontving ik uit Zuid-Afrika zaden van *Lithops aurantiaca*. Deze zaden waren tamelijk groot, lichtbruin van kleur en oogenschijnlijk gaaf. Ongeveer 80 % der zaden is ontkiemd. Bij alle kiemplantjes ontbrak het chlorophyl. Deze zaailingen zijn dan ook allen, na ongeveer een maand verslijmd. De plant, waarvan de zaden afkomstig waren, moet dus bestoven zijn geweest met stuifmeel van een andere *Lithops*soort.

F. SWÜSTE.

HET KWEKEN VAN WAARDEVOLLE MESEM- BRYANTHEMUSOORTEN UIT ZAAD

door H. J a c o b s e n.

De Heer J a c o b s e n, ons welbekend als schrijver van het boek: „Die Sukkulenten” en door zijn arbeid als hortulanus te Kiel, was zoo vriendelijk op ons verzoek een artikel te schrijven voor de leden van Succulenta, dat handelt over de door hem toegepaste manier om hoogsucculente Mesembryanthemumsoorten uit zaad te kweken. Daar zijn wijze van zaaien nogal afwijkt van de gewoonlijk gevolgde methode en tevens blijkt uit de toegevoegde twee foto's, dat deze kweekwijze zeer goede resultaten oplevert, mogen we hier wel de opwekking plaatsen dit artikel goed te lezen. Hierbij voegen we tevens onzen hartelijken dank aan den Heer J a c o b s e n voor zijn zeer gewaardeerde bereidwilligheid.

Wie over een goede verzameling geïmporteerde hoogsucculente Mesembryanthemumsoorten beschikt, zal dikwijls de ervaring hebben opgedaan, dat zijn verzameling kleiner wordt, als deze niet geregeld met nieuwe planten wordt aangevuld. Geïmporteerde Mesems zijn door de zoo geheel andere klimatologische toestanden

in Europa onderhevig aan nadeelige invloeden en in den regel gaan er eenige jaren voorbij, voordat importen zich hebben aangepast en men ze bovendien volkomen beheerscht. De voorwaarden voor een goede cultuur zijn niet altijd aanwezig, terwijl ze tevens gegrond moeten zijn op veel ervaring in het kweken. Water geven op een ongeschikten tijd of langdurig gebrek aan zon, zooals in den vorigen herfst tijdens den groeitijd van verschillende Mesemsoorten, veroorzaken dikwijls een spoedig daaropvolgend afsterven der planten. Deze omstandigheid en ook de noodzakelijkheid meerdere planten van een bepaalde soort te bezitten om vergelijkende studiën

Lithops Julii, tweejarige zaailingen, ongeveer op ware grootte.

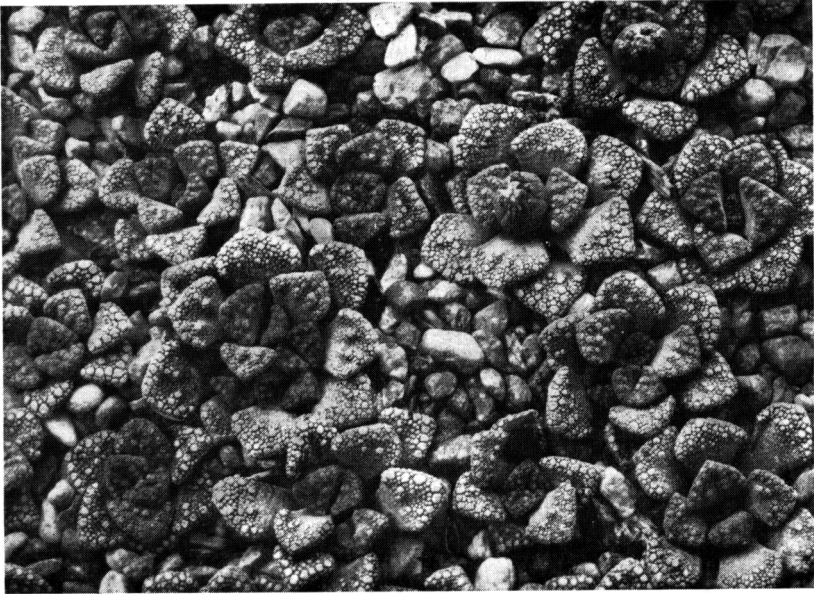
Foto H. Jacobsen.

te kunnen maken, doet vanzelf den wensch opkomen zijn hoeveelheid planten door kweken uit zaad te vergrooten. Daar het bovendien een der aangenaamste bezigheden voor den liefhebber is, zal wel niemand het zaaien achterwege laten. Men moet bij het kweken uit zaad trachten planten te verkrijgen, die in groei en ook in kleur en teekening geheel met importplanten overeenstemmen. Wie deze hoofdvoorwaarde niet in acht neemt, loopt groote kans op mislukking of krijgt een geheel verkeerden indruk van de planten.

Wanneer men een tentoonstelling bezoekt, ziet men dikwijls „mooie” planten uit zaad gekweekt, die opvallen door hun grootte en door de frissche groene kleur; en die den leek aanlokken en tot koopen doen overgaan. Het gevolg is teleurstelling, want de mooie groote planten gaan meestal spoedig dood, omdat zij door een verkeerde kweekwijze, door te veel warmte en vocht, of door een toevoegen van te veel mest opgejaagd zijn en daardoor hun weerstand tegen verschillende nadeelige invloeden verloren hebben, nog afgezien van het feit, dat deze planten in niets meer gelijken op hun naamgenooten in Zuid-Afrika. Ik zelf kocht eenmaal op een tentoonstelling een reuzenplant van *Pleiospilos Bolusii*, die, niettegenstaande zij dezelfde behandeling ondervond als mijn andere planten, na korten tijd dood ging. In de verzameling van onzen Botanischen Tuin te Kiel bevinden zich, naast vele importen, duizenden zaailingen. Terwijl de importen nog steeds afsterven, groeien onze zaailingen goed en gelijken zoo volkomen op geïmporteerde planten, dat professor N e 1 uit Stellenbosch, die ons in het vorige voorjaar bezocht, mij vroeg, of ik niets anders had dan versche importplanten. Een beter getuigschrift voor de goede cultuur van onze zaailingen kan ik niet verlangen.

In het kort zal ik nu aangeven, hoe men planten uit zaad moet kweken. Voorop staat, dat men moet beschikken over veel licht en voor de verdere cultuur gedurende den zomer over een half-warmen en een kouden bak in de kas en in de buitenlucht. Zaaïen doen we in het begin van Maart. Als grondmengsel gebruik ik zuiver gewasschen zand, dat met een beetje oude compostearde of wat fijne turfmoalm gemengd is. Een toegift van fijnkorrelige cokes, korrels ten grootte van kiezelzand, verdient aanbeveling. De zaden worden in kleine potjes, gevuld met deze aarde uitgestrooid, niet te dicht bij elkaar en dan met een dun laagje van dezelfde grondsoort, ter dikte van de zaadkorrels, bedekt. Dan worden de potjes in een gesloten bak in de kas geplaatst, waarbij voor een gelijkmatige temperatuur van 25 -30 gr Celsius wordt gezorgd. Licht schermen bevordert het kiemen der zaden. Voordat de zaaipotjes in den warmen bak een plaats krijgen, worden ze in een schaal met water gezet, waarin op 1 L. water 0,5 gram chinosol is opgelost, teneinde algenvorming op de aarde tegen te gaan. In dat water blijven de potjes staan, totdat de aarde met water verzadigd is. Na deze behandeling is er meestal voldoende water aanwezig voor het geheele kiemproces. Reeds na eenige dagen ziet men sommige

soorten kiemen. Zoodra dit het geval is, worden de potjes geplaatst op een tablet, dat gedurende één of twee dagen wat luchtiger gehouden wordt, waarna we beginnen met verspenen. De zaailingen zijn dan nog week en zacht, en worden voorzichtig met een houten vorkje opgenomen en overgebracht in nieuwe aarde, waarin we met een puntig houtje eerst gaatjes geprikt hebben. Verspenen doen we in vlakke, ronde of nog beter in vierkante onverglaasde zaai-pannen, die gevuld zijn met aarde, welke wat voedzamer is. Ik gebruik bij de meeste soorten de volgende samenstelling: een deel oude compostaarde, een deel turfmolm, een deel fijn steengruis, een deel fijn cokesgruis en vier deelen scherp zand. Na het verspenen,

Titanopsis calcarea, tweejarige zaailingen, ongeveer op ware grootte.

Foto H. Jacobsen.

bestrooien we de oppervlakte van den grond met gewassen zand. Dit voorkomt het snel groen worden van de aarde. Daarna zetten we de bakjes eenigen tijd in water met chinosol, zooals boven is aangegeven. Wie over voldoende plaats beschikken kan, zet zijn zaailingen gedurende eenigen tijd, ongeveer twee weken lang, in een warmen bak in de kas, waarbij we zorg dragen, dat de bak gesloten blijft. De plantjes worden licht geschermd en vochtig ge-

houden. Daarna zijn de zaailingen voldoende sterk en kunnen we met het harden beginnen. Er wordt voortdurend gelucht, terwijl het schermen langzaam wordt verminderd. Het is aan te bevelen in het begin van April een half warmen bak (Frühbeet) in de buitenlucht te gebruiken, waarin de plantenbakken op een bed van cokesgruis worden geplaatst. Ook in dezen bak worden de zaailingen op een temperatuur van ongeveer 25 gr C. gehouden, nog licht geschermd en steeds gelucht, waarmede we doorgaan gedurende de maand Mei. In Juni zijn de zaailingen zoo aan licht en lucht gewend, dat ze in de volle zon gezet kunnen worden, Men zal dan zien, hoe mooi van kleur en teekening de planten al geworden zijn. Tot laat in den herfst, ongeveer tot begin November laat men de zaailingen in de koude kas of bak staan, alleen moeten we voorkomen, dat de planten nat worden door den regen en verder zorgen we er voor, dat de planten zooveel mogelijk frissche lucht krijgen. De overwintering geschiedt in de kas. Eenjarige zaailingen worden als regel iets warmer gehouden en krijgen al naar de soort, wat meer water dan oudere planten. Omstreeks Februari gaan we aan het verpotten. Afgestorven wortels worden weggenomen, ongedierte, indien aanwezig, wordt verwijderd en de planten in wat krachtiger aarde overgezet. Het toevoegen van leem en zoo noodig ook van kalk wordt niet vergeten. Al naar de soort nemen we nu bakken of potten, die diep genoeg zijn om diepgaande wortels bijv. van Lithops, Pleiospilos en andere, voldoende ruimte te geven, Na het verspenen der planten, op een goeden afstand van elkaar, wordt de oppervlakte weer met gewasschen zand en bovendien met kiezelsteentjes afgedekt. Deze kiezelsteentjes geven niet alleen een prettiger aanzien, maar dienen in de eerste plaats om een gelijkmatig vochtgehalte te verzekeren en warmte vast te houden. Bovendien gaan het losse gewasschen zand en de kiezelsteentjes het toeslaan en korstig worden der aarde tegen. Na het verpotten worden de planten weer in een vooraf klaargemaakten halfwarmen bak of in de kas gezet, welke eenige weken gesloten wordt gehouden, terwijl de planten worden geschermd, daarna worden ze weer gehard, zoodat ze in Mei het volle licht en de frissche lucht kunnen verdragen. In de zomermaanden, uitgezonderd op regendagen, wordt de glasbedekking steeds weggelaten. Men zal er dan verbaasd over staan, hoe hard en gedrongen de planten blijven, terwijl kleur en teekening vaak nog mooier zijn dan bij importplanten, die dikwijls door weersinvloeden geleden hebben. Men zal

ook zien, dat de planten na twee jaar nog niet groot zijn. Dit is ook niet de bedoeling, als we planten uit zaad kweken, tenminste niet bij ware liefhebbers. Op de afbeeldingen zien we een gedeelte van twee zaadbakken met planten, die na het einde van het tweede jaar gefotografeerd zijn. *Titanopsis calcarea* heeft een buitengewoon mooie grauwbloeiende kleur en is zóó hard, dat men er bijna over loopen kan. De bloeiwilligheid van dergelijke hard gekweekte planten is zeer groot. Van al mijn tweejarige zaailingen bloeit een groot percentage. Tweejarige zaailingen worden gedurende den winter, als de soort dat vereischt, volkomen droog gehouden, nadat ze ongeveer van af Augustus nauwelijks meer water gehad hebben.

Vert. F. S.

PRIJSCOURANTEN.

Wij ontvingen:

Voorjaarsprijscourant 1937 van C. G. v a n T u b e r g e n's
Bloembollen- en Zaadhandel N.V. te Haarlem.

Een lijvige (138 bladz.) rijk geill. prijscourant van groenten-, bloemzaden, vaste planten, Dahlia's, Gladiolussen, vaste planten, rotsplanten, enz. Ook zaden van Cactussen en andere Succulenten worden aangeboden.

R. Graessner, Perleberg-Samenliste 1937.

Hierin worden vermeld: 650 Cactussoorten, 433 soorten Mesembryanthemums en 318 soorten andere Succulenten.

G. D. D.

INHOUD: Lastige planten. — Haw. Reinwardtii (S.D.) Haw. — Behandeling van onze Mesems. — Het kweken van waardevolle Mesembryanthenumsoorten uit zaad. — Prijscouranten.
